

Ģimenes pedagoģisko iespēju pētījuma dizains ES finansētā projektā “Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus”

Biruta Briško

*Rīgas Stradiņa universitāte, Juridiskā fakultāte, Latvija
Rīgas Centra humanitārā vidusskola, Latvija*

Ievads. Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020. gada plānošanas periodā no 2017. līdz 2022. gadam ir paredzēts īstenot darbības programmu “Izaugsme un nodarbinātība” 8.3.4. specifiskā atbalsta mērķi “Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus” (turpmāk – projekts). Projekta mērķis ir samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus. Projekta mērķa grupa ir vispārējās izglītības iestāžu izglītojamie no 5. līdz 12. klasei, kā arī to profesionālās izglītības iestāžu un vispārējās izglītības iestāžu izglītojamie no 1. līdz 4. kursam, kur īsteno profesionālās izglītības programmas. Projektam plānotais kopējais attiecināmais finansējums ir 39 812 376 eiro, t. sk. Eiropas Sociālā fonda finansējums – 33 840 519 eiro un valsts budžeta finansējums – 5 971 857 eiro. Viena no atbalstāmajām darbībām projektā ir pedagogu un pašvaldību darbā ar jaunatni iesaistīto personu sadarbības veicināšana ar izglītojamo ģimenēm, problēmfaktoru izzināšana un rīcība to neitralizēšanai, lai novērstu situāciju, ka izglītojamie priekšlaikus pārtrauc mācības.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Mērķis: noskaidrot ģimenes pedagoģisko iespēju pētīšanas dizainā ietveramās metodes.

Metode: zinātniskās literatūras izpēte.

Rezultāti. Pētījumā analīzes vienības ir izglītojamie un viņu ģimenes locekļi. Analizējot ģimenes pedagoģijā veiktos pētījumus, var secināt, ka tajos visplašāk ir lietota aptauja. Tiek veikta arī pedagoģiskā novērošana ģimenēs, intervijas ar vecākiem, bērniem un citiem ģimenes locekļiem. Pedagoģijas pētnieki ir akcentējuši dažādas pētīšanas metodes, kas varētu norādīt uz audzināšanas problēmu izzināšanu ģimenē. Viena no šīm metodēm ir saistīta ar ģimenes monogrāfisku (padziļinātu, pilnīgi aplūkotu) iepazīšanu. Minētajam pētījumam ir raksturīgs analizējamo faktu, parādību atspoguļojums to kopainā. Ģimenes monogrāfiska iepazīšana rada iespēju izzināt daudzpusīgus raksturojumus (ģimenes struktūru, vecāku izglītību, nodarbošanos, materiālo stāvokli, savstarpējās attiecības u. c.). Monogrāfiskais pētījums ietver jauktu metožu pieeju, kombinējot gan kvalitatīvās, gan kvantitatīvās pētījuma stratēģijas, ietverot aptauju, sarunu, novērošanu u. c. Šāda pētījuma ieguvums – vispusīga informācija par ģimeni, savukārt problēma – ilgstoša un sarežģīta pētījuma gaita. Ģimenes mikroklimata izpētē būtiska ir gadījumu analīze – pētījuma dizains, kas paredz padziļinātu indivīda (bērnu, vecāku, personu, kas īsteno aizgādību vai aizbildnību u. c.) vai grupas (ģimenes) analīzi, kas palīdz izzināt ģimenes locekļu savstarpējās attiecības, rīcības motīvus utt. Gadījuma analīzi var saistīt ar citām pētīšanas metodēm, piemēram, sarunu ar izglītojamo, viņa referento grupu, vecākiem u. c. Ģimenes iepazīšanai var izmantot arī naratīvo interviju, tajā pētījuma dalībniekiem, t. i., vecākiem vai personām, kas īsteno aizgādību vai aizbildnību, ir iespēja sniegt detalizētu naratīvu par ģimenes konkrēto pieredzi un pedagoģiskajām problēmām, audzinot bērnus. Bērnu audzināšanas problēmas iespējams noskaidrot sarunās (arī klīniskās sarunās) ar vecākiem, kuri ieradušies uz konsultācijām pie pedagoga, psihologa, sociālā darbinieka u. c. Ar šo sarunu palīdzību var tikt saņemta noderīga informācija bērna rīcības koriģēšanai.

Secinājumi. Vērtējot ģimenes pedagoģisko iespēju noskaidrošanai lietojamās metodes, nevar izdalīt vienu konkrētu pētījuma dizainu. Izmantojot paralēlās procedūras, kad tiek sapludināti kvantitatīvie un kvalitatīvie dati, var iegūt daudzveidīgāku datu kopumu un apjomīgu pētījuma problēmu analīzi.